

Gjemte og glemte steinskatter

Nordisk Forum for
byggningskalk

11. oktober 2013.

Ann Meeks

Universitetet i Stavanger,
Arkeologisk museum

Universitetet
i Stavanger

Arkeologisk museum

Hvorfor ble stein tatt ut?

Forfall

Vestportalen, Utstein kloster.

Østfronten, Stavanger domkirke.

Modernisering

Gamle steinhoder fra østfasaden i Stavanger domkirke.

Den originale korbuen, Stavanger Domkirke (1867-1874)

Kilder; vi leter etter gamle skatter

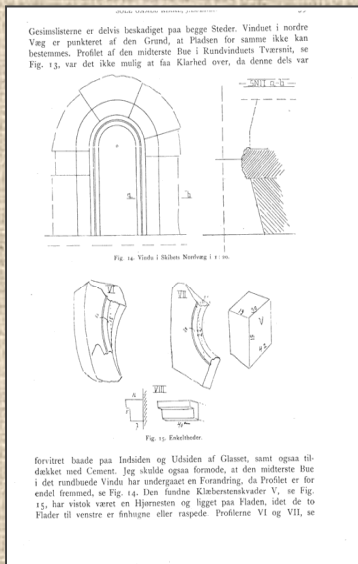
r(istede) r(uner).[']
r e; men at skrive navnet Øyjulv med ei vilde i Norsk
tidt paa den rette stav større end den pleier at være paa
y, øy. Samme rune omtales i Olav Tordsson Hvitaskalds
Sn[orra]
d vinkler
er jeg i
esom også
att av hen-
m ellers er
nogen små
ld.]

Indskriften staar foran paa et Trapp i
den staar, og ligesom den hele Trapp
Stavanger I (Rygh's tegning).

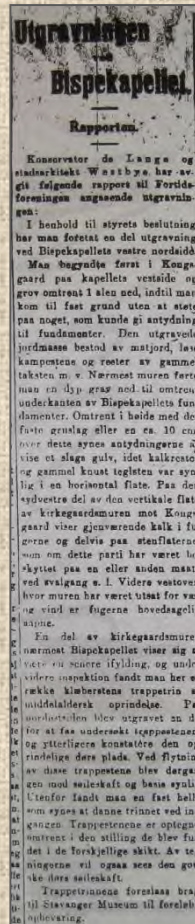
Runeinskripsjon
på et
trappetrinn
som skal ha
stått i
domkirken.

På leiting etter
kirke stein i løe
på Hundvåg
som kan ha
vert fra den
revne Hundvåg
gamle kirke.

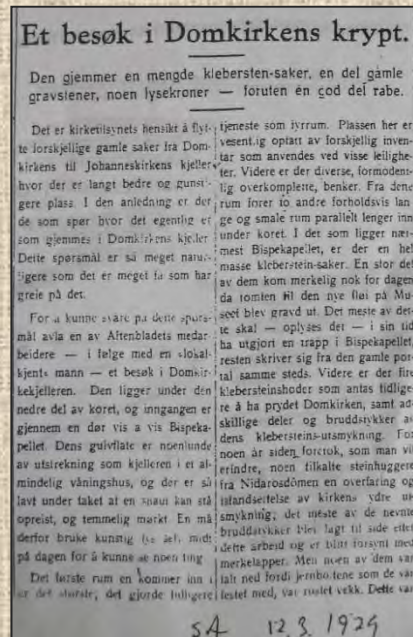
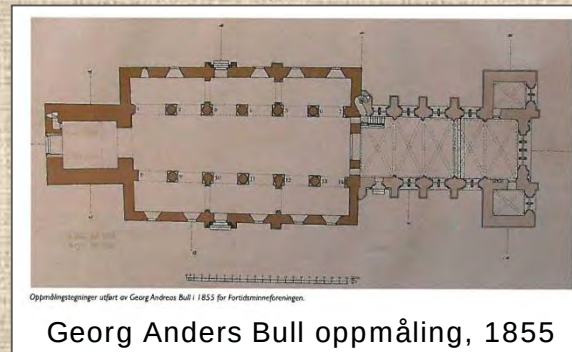
Kilder; foto, opptegninger, rapporter og litteratur.

Utsnitt av kilde fra artikkel av E.Halleland 1907.

Nyttig informasjon i gamle aviser.

Sola kirkeruin slik den så ut da kunstner J.J. Bennetter bodde der.

Tidligere lagring av stein under domkirken.

Lagerforhold under gulvet i skipet Stavanger domkirke i 2011..

Lager i krypten, Stavanger domkirke.1937.

Tidligere lager Sola og Sunde

Gamle lager på Sola i en forfallen bunkers, 2009.

Lager i en forfallen l e på Sunde 2004.

Flytting

Vanskelige arbeidsstillinger og tunge løft av kleberstein

Ny lagring

Bunkers på Sola, et godt lager 2010.

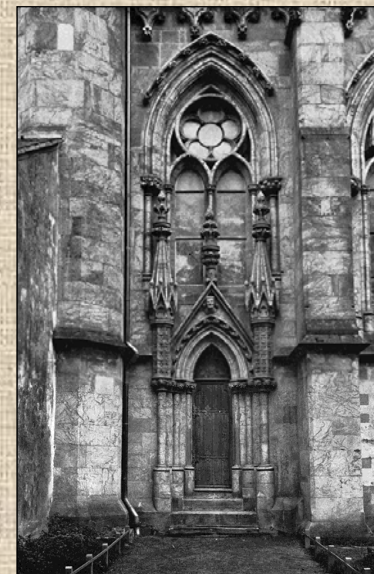

Midlertidig lager på Forus 2012.

Undersøkelse, rensing og nummerering

Sortering, rensing og nummerering i midlertidig lager.

Steinene har tilhørt Bispeinngangen Stavanger domkirke.

Puslespill

Mange steinbiter.

Til sammen
ble det et
hode

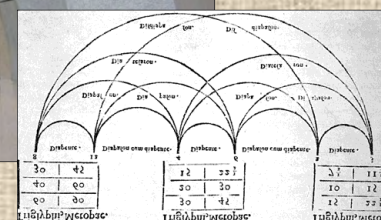

Fra østvindu i Domkirken.

Hvordan vet vi hva steinen var en del av?

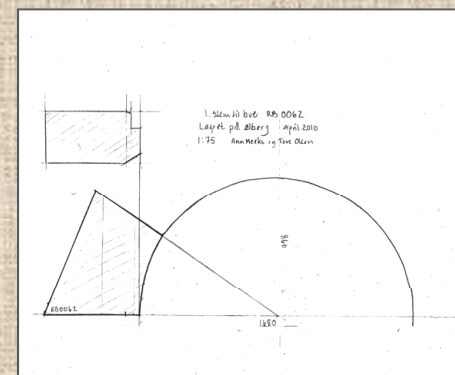

Nordisk forum for bygningskalk 11/10 2013

Ny bue til portal
til Abbedenshus,
Utstein kloster.
Akkurat like
diagrammer ble
bruk i
middelalderen.

Inntegnet stein i
en beregnet bue.

Del av bue, hvordan vet vi det?

Ann Meeks: **Glemte og gjemte steinskatte**

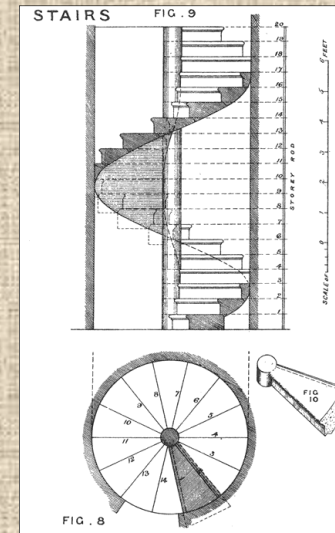
Nordisk forum for bygningskalk 11/10 2013

Funn, vindeltrappetrinn fra domkirken.

2 av vindeltrappetrinnene fra nordre trappetårn. Tatt ut før for å installere oliefyring.

Trappetårn på nordsiden av Stavanger domkirke.

Vindeltrappkonstruksjon

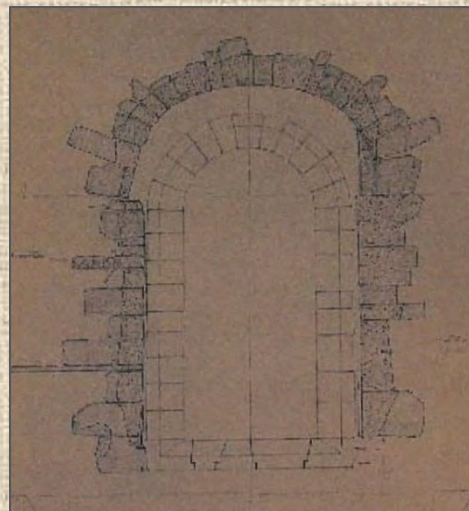
Funn av stein fra Vindu.

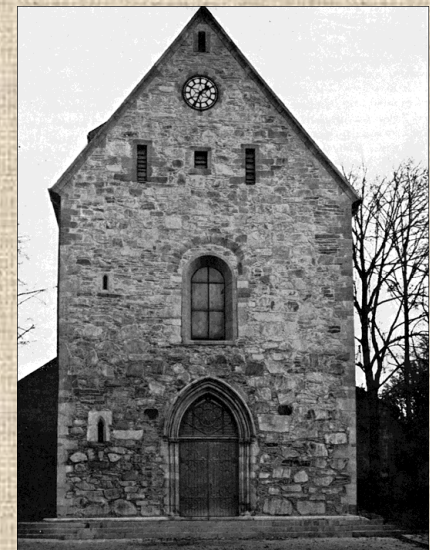
Vestvindu Stavanger domkirke mellom 1874 og 1937.

Vinduet er lagret på Sola

Tegning og foto av vindu i vestvegg 1939

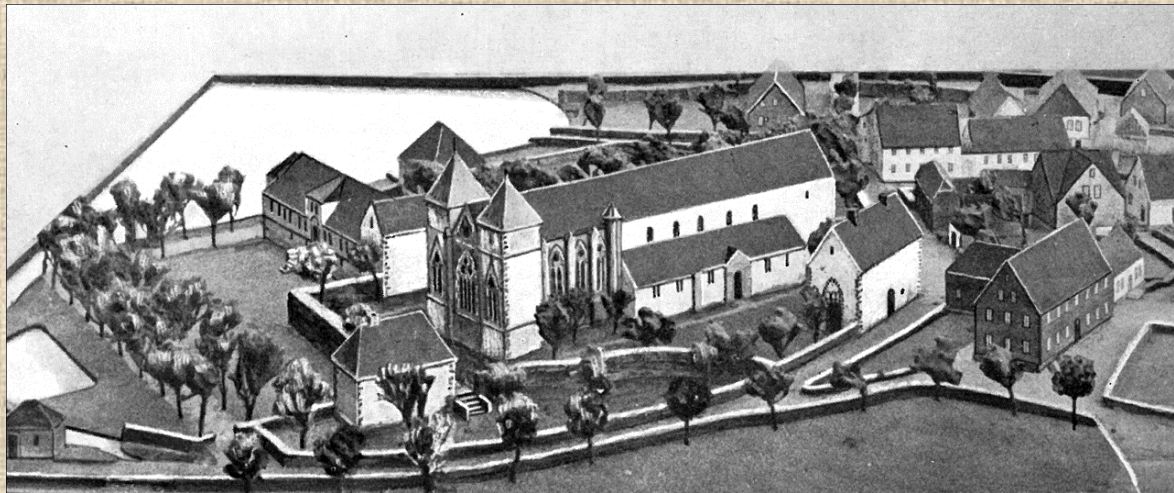
Mariakirken i Stavanger, revet 1883

Vedrelagsstein fra en portal.

Profilstein fra øst vinduet

Mariakirken bak domkirken
Bygget 1272 og revet 1883.

Oversiktstegning som det
skal ha sett ut i 1825.

Gjenbrukte stein.

Nordisk forum for bygningskalk 11/10 2013

Kapitel
eller
vie-
vanns
kar?

Resteureert
vindu i
Kongsgård
skole, som
er et
gjenbrukt
vindu.

To bilder av samme stein, brukt til to forskjellige
byggnings oppsett på to forskjellige tidsepoker.
Men mer vet vi ikke.

Verktøyspor fra klebersteinsbruddet

Spor fra stein bruddet,
Tornes, Haugesund.

Hoggespor fra stein
bruddet.

Siste kjente stein fra
Bø kirke

Verktøyspor på steinene.

Tilhoggne steiner i et gjerde på Hundvåg

Randhogging for å jevne ut overflaten

Målestreker er linjer i steine som ble risset innfor å se hva som skal hogges bort.

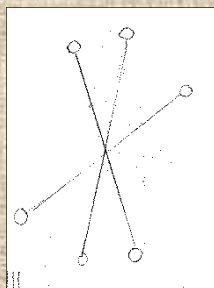
Steinhoggermerker

Trinn fra vindeltrapp fra domkirken med steinhoggermerke.

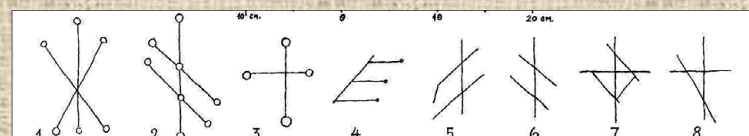
Merker etter vigsling av stein fra Mariakirken

Tegning av steinhoggermerker på trappetrinn.

Detalj av steinhogger merke på trinnet

G.Fishers registreringer av steinhoggermerker 1x5, 2x3, 3x5, 4x1,5x2, 6x1, 7x1, 8x1, Vi har funnet ytterligere 5 av nummer 1

Huller i stein, hva kan det fortelle oss?

Høyre side av profil til
østfasade, Stavanger
domkirke.

Låsesplinthullene er på
oppsiden av steinen.

Låse splint.

Løfteteknik av stein til bue.

Registrering og database

Bearbeidet kleberstein

Aktuell katalog database: C:\Documents and Settings\AM administrasjon\Mine dokumenter\RA ruinprosjektet

Kontekst

Beskrivelse

Historikk

Notat

Tilstand

Behandlingsforslag

Oppbevaring

Registrering

ID-n: RB0006

Gjenstand: Bearbeidet kleberstein

Bygning (antatt): Mariakirken i Stavanger?

ØK-kartblad:

Vernestatus: Automatisk fredet løsfunn

Eier: Sola kommune

Foto tekst: RB0006, palle 2, Sola IMG-1221

Foto: Bilder\Foto\Databasebilde\Komprimert databasebilde\Untitled-1.jpg

Legg til eller endre bilde

Registrering og database

Kontekst	Beskrivelse	Historikk	Notat	Tilstand	Behandlingsforslag	Oppbevaring	Registrering
Bygningsdel:	Gesims eller vederlag					Tegninger\redigerte bilder\BR_0006.jpg	
Bygningsprofil:							
Stein passer sammen med:	Sammen med RB 007:				Tegning		
Lengde:	440						
Dybde:	445						
Høyde:	165						
Andre mål:							
Originale merker:							
Nye merker:							
Graffiti beskrivelse:							
Bergart:	Kleber , skiffri med kkarbon.						
Evt steinbrudd:							
Evt. prøve:							
Mørtelrester:						Kalkpuss og murmørtel	
Evt. prøve:						ja	
Overflatebehandling av verktøy:						Profilhogget	
Andre opplysninger:							
Tidligere beskrivelser:							
Litteratur:							

Funn av steinskatte.

Hva ska vi med dem?

Steinhode 2012.

Samme steinhode i ca.1960.

Kapitel fra den gamle korbue funnet under domkirkens gulv..

Samme kapitel etter registrering.